

Vorig seizoen stond Halina Reijn (36) op het toneel als Hedda Gabler, dit seizoen speelt ze Nora. Heldinnen van Henrik Ibsen, gecreëerd in de 19e eeuw maar nog steeds springlevend. Een gesprek over haar personages, regisseurs en de positie van de vrouw.

HALINA REIJN SPEELT NORA

door Karin Veraart
foto Jan Versweyveld

Nora

di 6 t/m za 10 nov / do 6 t/m za 8 & di
10 t/m do 13 dec / di 22 t/m za 26 jan

“Ja”, roept ze vrolijk. “Ik heb absoluut een fascinatie voor Ibsen. Uit puur egoïstische, solistische, actrice-overwegingen. Het zijn nou eenmaal mythische rollen, Hedda en Nora. Maar mijn diepste fascinatie geldt de manier waarop Ibsen - ver zijn tijd vooruit - in staat was de situatie van de vrouw aan de kaak te stellen. En wat ik daarbij boeiend vind: hij kiest prachtige grote thematieken, en daar schrijft hij een, in mijn ogen, vrij dun verhaaltje omheen. Iets met verwisseling van documenten, gedoe met brieven - soms lijkt het wel of je in een aflevering van een detective zit. Maar dat laat onverlet dat die stukken uniek zijn en iets zeggen over de tijdgeest, en als zodanig nog steeds zó actueel zijn, dat iedere theaterliefhebber er keer op keer voor kiest.”

Héél modern — “Hedda zit gevangen in een huwelijk. Nora ontwikkelt zich van dociel kindvrouwtje tot iemand die de deur achter zich durft dicht te trekken om weg te wandelen. Sommige mensen vinden dat je niet alles meer kunt spelen in de huidige tijd, maar daar ben ik het niet mee eens. Het is iedere dag aan de hand dat vrouwen niet weg kunnen, of denken dat ze niet weg kunnen omdat ze financieel of op andere manier afhankelijk zijn van een man. Ik maak het nu zelf mee, met een vriendin. De zogenaamde bevrijding van de vrouw, waarover Ibsen iets wil zeggen, die heeft zich nog lang niet voltrokken als je het mij vraagt.”

Licht, relativerend: “Maar dit is mijn visie op de stukken van Ibsen, een regisseur zal misschien een ander verhaal vertellen. Dit is wat ik er op projecteer, wat ik graag zou willen uitbeelden. Het zijn goed geschreven stukken, de dynamiek zit goed in elkaar, de dialogen zijn héél modern, dat valt me altijd op. Maar tegelijkertijd: je hebt écht een visie nodig op die stukken. Als je ze braaf gaat opvoeren van A tot Z dan is het niks, dan zijn die plots heel dun. Als regisseur moet je er duidelijk in zijn wat je met deze stukken wilt vertellen.”

Thibaud Delpout — “Voor Nora ga ik voor het eerst met Thibaud Delpout werken, dat is nieuw en spannend voor me. Ik heb de afgelopen jaren in het theater voornamelijk met Theu Boermans en Ivo van Hove gewerkt, nauwelijks met anderen. Dat is eigenlijk absurdistisch. Ik kan uitsluitend goed spelen bij gratie van totale overgave. Ook aan Thibaud zal ik me overgeven, me ten dienste stellen van zijn visie. Ik zal hem vertellen welke associaties ik heb bij deze rol, maar verder werk ik voornamelijk uitvoerend.”

“In een regisseurs-actriceverhouding wil ik - eis ik - dat iemand zijn huiswerk doet, en me duidelijk zegt wat hij wil. Dat doet Thibaud zeker. Hij heeft soms vreemde ideeën en daar houd ik van. Vreemdsoortige ideeën waar ik wakker van word. Ik houd van gekte, ik wil niet in braafheid terechtkomen. Zeker niet met zo'n stuk als **Nora**.”

Vijftig tinten grijs — ‘Op dit moment ben ik gefascineerd door de hype rond *Fifty Shades of Grey* - daarvan wil ik iets meenemen in Nora, hoe precies weet ik nog niet, maar die

hele toestand eromheen intrigeert me mateloos. Het boek is vreselijk, je moet je er echt doorheen worstelen, maar de hype is serieus te nemen. *Fifty Shades* is hip, je kunt er als elitair mens mee voor de dag komen, maar Mien Dobbelsesteen kan het ook lezen. SM, opeens mag dat blijkbaar. Het lijkt wel of we het omhelzen: een massale, collectieve vrouwelijke drang om onderdrukt te worden.”

“Zijn we nu ‘echt’ geëmancipeerd, hebben we zoveel zelfvertrouwen dat we ons in in bed willen en kunnen laten onderdrukken? Of, controversiëler: kunnen we ons, in al onze geëmancipeerde stoerheid alleen nog maar vrouw voelen als we geslagen worden? Ik heb de antwoorden niet, maar ik vind het ongelooflijk interessant.”

“Ibsens **Nora** gaat voor mij ook over sadisme en masochisme. Ze gedraagt zich als een prinsesje, een poppetje dat zich klein maakt, dat graag danst als haar man dat beveelt, en ergens herken ik dat ook in mezelf. Net als die andere, hardere kant van Nora, die zorgt dat ze voor zichzelf kan kiezen en zorgen. Ze heeft zich op enig moment buiten medeweten van haar man in de schulden gestoken om een voor diens gezondheid noodzakelijke buitenlandse kuur te financieren. Dat klinkt schattig, maar het gaat erom dat zij daarmee de leiding heeft genomen. Heeft gedacht: ik zeg dat niet tegen hem, de sadist-de leider-de grote man, maar ik ga dat zelf even regelen.”

“Daarmee heeft Nora een daad heeft gesteld zonder zijn toestemming, en daar kan hij niet mee omgaan. Dat gegeven vind ik helemaal niet uit de tijd. Dat is iets waarmee ik zelf te maken heb gehad, dat ik ken. Ibsen legt iets bloot dat voor veel mensen herkenbaar is, daar hou ik van. Ik heb vaak gespeeld in stukken die die thema's aanraken: mannen en vrouwen en macht. Waar ligt de macht, wie heeft de macht.”

“Op het toneel ben ik geslagen, bespuugd, op m'n knieën gedwongen en aan m'n haren getrokken. Naarmate ik ouder word, wordt het steeds moeilijker me daaraan over te geven. Maar ik speel het niet met cynische ondertoon of achtergrond. Ik vind het veel controversiëler om het écht te spelen en te zien hoe mensen daarop reageren. Al maak ik het mezelf daarmee soms ook lastig.”

Therapiesessie — “Het spelen van de verschillende kanten van Nora trekt me aan. Ik zie ook veel humor in het personage, al komt dat vooral vanuit de tragiek. Acteren is voor mij als een enorme therapiesessie: hoe beter ik mezelf overgeef aan die therapie, des te meer mensen er wat aan hebben, hoe meer vrouwen er troost en herkenning in kunnen vinden. Ik verheug me er nu al op om daarover na te gaan denken, doorheen te lopen, een vorm te vinden, kwetsbaar te durven zijn. Ik werk puur met de tekst en mijn biografie, die ik meeneem. Ik houd van documentair-achtig acteren. Rauw, echt, heel dicht bij jezelf en daarin provocatief.” —